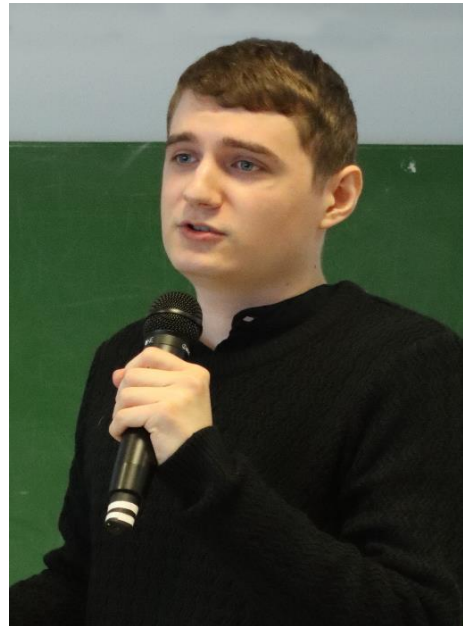

BÓDI-GICZI Ágnes & TURCSIK Katalin

Sajátos nevelési igénnyel a szakképzésben – tanulói tapasztalatok: interjú Csémi Kristóf Róberttel és Magyar Zakariás Tiborral

„A tanárok szigorúak voltak, de elfogadtak úgy, ahogyan vagyok” – Csémi Kristóf Róbert

Kristóf ötödik éve tanul a székesfehérvári **Érted Vagyunk Szakiskola és EGYMI**-ben, ahol sajátos nevelési igényű fiatalok szakiskolai oktatása-nevelése zajlik. Első részszakmáját számítógépes adatrögzítő szakon szerezte, teljes vizsgatevékenység alóli felmentéssel, mert a tavalyi tanév Szakma Kiváló Tanulója Versenyén (SZKTV) I. helyezést ért el. Kihívásokról, örömeiről beszélgettem vele.

BÓDI-GICZI Ágnes (B.G.Á.) *Milyen intézményből érkezted mostani iskoládba?*

Csémi Kristóf Róbert (Cs.K.R.): Elsőként a „Vízisuliba” jártam, 6. osztályos koromig, majd utána a *Németh László Általános Iskolába*, Székesfehérváron. Hetedik osztályos voltam, amikor megtudtam, hogy miért vannak külön óráim, és miért kaptam nagyobb figyelmet a tanáraitól, vagyis azt, hogy autizmussal élek. Ebben az időben, ha kérdeztek tőlem valamit, akkor rögtön nem tudtam rá válaszolni, mert a figyelmem mindig elkalandozott. Az olvasás, írás ment, de felsőben olyan sok volt az anyag, hogy belebonyolódtam.

B.G.Á.: *Honnan hallottál erről az iskoláról?*

Cs.K.R.: Volt egy tanárom, aki az anyukámnak ajánlotta ezt a sulit. Először megnéztük az iskolát, és mondtam magamban, hogy ez egy jó sulis lesz.

B.G.Á.: *Milyen benyomásaid voltak az első időkben?*

Cs.K.R.: Először – 9-10. osztályban – általános dolgokat tanultunk, de könnyedén, nem úgy, mint korábban. Utána jöttek a szakmai évfolyamok, a számítógépes adatrögzítő részszakmán. Itt megnyugodtam, nem voltak azok a stresszes dolgok, amiket átéltem az általános iskolában. A tanárok szigorúak voltak, de elfogadtak úgy, ahogyan vagyok, a kommunikációs nehézségeimmel együtt, mert egyébként nem látszik rajtam a sajátos nevelési igény. Amikor nyolcadikos voltam, egy SNI-s kislány azt mondta, hogy én leszek a példaképe, mert nem látszódott rajtam semmi furcsa.

Az osztálytársaimnak itt volt egy olyan humoruk, amit én nem értettem meg. Ettől függetlenül sok barátot szereztem, osztálytársak és iskolatársak személyében. Kezdetben csak szociális rutinokról beszélgettünk, de az évek során elmélyültek a kapcsolataim.

B.G.Á.: A szüleid hogyan élték meg az iskoláidban töltött éveket?

Cs.K.R.: Édesanyámnak az általános iskolámmal kapcsolatban nincsen jó érzése, ha visszagondol rá. A tanáraimmal és a gyógypedagógusommal nem voltak problémái, viszont az osztálytársaim viszonyulásával igen. Mivel látták a gyerekek, hogy én más vagyok, hamar céltáblává váltam. Nem fogadtak el, nem igazán voltak barátaim, mivel én hiszékeny, jószívú voltam, és sajnos nem láttam át a helyzeteket. Kihasnáltak, kinevettek a hiányosságaim miatt. Sokat volt szomorú édesanyám emiatt, mert fájt neki a gyerekek gonoszága. Sajnálta a magányosságom miatt is, mert látta rajtam, hogy szeretnék barátokat magamnak. Pont ezért keresett olyan iskolát nekem továbbtanulás céljából, ahol megértőek lesznek velem, barátokat találhatok magamnak, és olyanok fognak elfogadni, amilyen vagyok.

Édesanyám szerint én egy jó képességekkel rendelkező autista vagyok, és szinte teljes életet élő ember válhat belőlem. Nagyon jól döntött, hogy az *Érted Vagyunk Szakiskolát* választotta. Azóta teljesen más lettem, minden szempontból. Boldog! Vannak barátaim, szeretek iskolába járni. Szeretem a tanárokat, mindenben segítenek, támogatnak. Bátorítanak és a legjobb tudásukkal oktatnak.

B.G.Á.: Milyen tényezők segítettek, hogy eljuss az SZKTV-re?

Cs.K.R.: Amikor idejöttem a suliba, a kamaszkorom miatt az életem nagyot fordult, mert amíg az általánosban kettessel, vagy hármassal rugdostak, addig kilencedikben állandóan ötösöket hoztam. Csodálkozva, mégis büszke voltam magamra, hogy ilyen elértem az életben. Ez még jobban ösztönzött arra, hogy tanuljak, tanuljak, és hogy jobban figyeljek. Anyáéknak is megkönnyebbülés volt, hogy már nem kell nyúzni a tanulással, mert egyedül is megy. Miután érdekel az informatika, a suliban ez volt a legkiemelkedőbb számomra, így egyértelmű volt, hogy számítógépes adatrögzítő szakra fogok járni. A szakma számomra ugyanaz volt, amit akartam, és a vizsgára való felkészülés és a tételek tanulása során észrevette a tanárom, hogy tökéletes lennék a versenyre, így beneveztem.

B.G.Á.: Sokat kellett készülni a versenyre?

Cs.K.R.: Az első évben volt a Covid, és én egy nagyon sunyi gyerek vagyok, ugyanis nem volt az otthonomban Móni néni, így ki tudtam játszani a tételek felmondását. *(Nevet.)* Utána jött a második szakmás év, és rájöttem, hogy nem úszhatom meg a tételek tanulását. Így tanultam.

A szakmai versenyre profi módon felkészítettek, segítettek. Sok vizsgafeladatot végeztünk, a végén minden egyes nap, úgyhogy tényleg felkészülve mentem a versenyre. Ezáltal el is nyertem a szakma kiváló tanulója címet. Lett önbizalmam, elhiszem, hogy képes vagyok dolgokra.

B.G.Á.: Milyen érzés volt, amikor megtudtad, hogy megnyerted a versenyt?

Cs.K.R.: Amikor végeztünk a feladatokkal, az eredményhirdetésnél megkönnyebbültem, mert számomra a cél a vizsga alóli felmentés volt, és örültem, hogy túlvagyok rajta. Mikor meghallottam a nevemet, levert a víz, még most sem hiszem el, hogy megnyertem a versenyt, remegő kézzel vettem át a nyereményemet. A tanáraim sírtak a büszkeségtől, én pedig azóta is meglepetten érzem magam.

B.G.Á.: Otthon is biztosan nagyon büszkék voltak rád!

Cs.K.R.: Igen, nagyon nagy boldogsággal tértem haza a versenyről! Pedig nagyon izgultam, de rengeteget készültem rá. Mindent megszervezett az iskola az úttal kapcsolatban: szállás, utazás, étkezés. Semmilyen kifogásolható dolog nem volt. Minden tökéletesen le volt szervezve. Az *Érted Vagyunk Iskolának* rengeteget köszönhetünk. Mind emberileg, mind tudásilag maradéktalanul szuper mindenki. Hálás vagyok és boldog, hogy az életemben is lettek szép iskolai évek, amire majd idővel jó szívvel gondolhatok vissza!

B.G.Á.: Mivel foglalkozol mostanában?

Cs.K.R.: Jelenleg szabadidőmben videókészítéssel, forgatással foglalkozom, mellette második szakmámat tanulom, élelmiszer-eladó leszek. A versenyen szerzett önbizalmam a mai napig is tart, és sokáig is fog, ami ösztönöz az érettségi megpróbálására.

„... nem kezelnek félkegyelműként, hanem rendes, normális emberként tekintenek rám” – Magyar Zakariás Tibor

Tibi 2016 óta a budapesti Öveges József Technikum és Szakképző Iskola tanulója. Második osztályos korában állapítottak meg nála beszéd- és nyelvfelzárkóztató zavar, valamint diszlexiát, diszgráfiát és diszkalkuliát. Zárkózott, de barátságos fiú, szívesen mesél magáról, 22 éve hullámhegyeiről és hullámvölgyeiről.

Turcsik Katalin (T.K.): *Hogy érzed magad mostanában?*

Magyar Zakariás Tibor (M.Z.T.): Alapvetően jól vagyok, de kicsit aggódom az évvégi vizsgáim miatt. Az egyik szakmai tantárgy nem megy túl könnyen. De hát hozzá vagyok szokva, hogy többet kell beletennem másoknál.

T. K.: Mikor jelentkeztek az első tanulási problémák?

M.Z.T.: A tanárok az első iskolámban észrevették, hogy valami nem stimmel ezzel a diákkal: lassabban teljesít, nem tanul úgy, mint a többi diák. Elküldtek vizsgálatra, és kiderült, hogy „diszeim” vannak. Innentől kezdve én voltam a „defektes”, így kezeltek.

T. K.: Nehéz lehetett...

M.Z.T.: Szörnyű volt, a szüleim harmadik osztálytól át is vittek egy másik iskolába, a Damjanich utcába, a Bárczi gyakorló iskolájába. Ott kis létszámú osztályba jártam, és máshogyan működött minden. Eleinte nehezen ment a beilleszkedés, de néhány diáktársam – és főleg a tanárok – segítségével sikerült. Egyre jobban éreztem magam, ott fejeztem be a nyolcadik osztályt.

T. K.: Hogyan alakult a továbbtanulás, kaptatok a szüleiddel ebben segítséget?

M.Z.T.: A szüleim számára nagy dilemma volt, hogy akkor most hogyan tovább. Vannak-e egyáltalán fejlesztő tanárok középiskolai szinten? Az osztályfőnököm megnyugtatta a szüleimet, hogy természetesen vannak. Több iskola szórólapját megmutatta nekünk, köztük volt az **Öveges József Középiskola**, oda jelentkeztem. A harmadik helyen megjelölt képzésre vettek fel, így a motorkerékpár-szerelő osztályban kezdtem.

T. K.: Ez a hetedik tanéved az Övegesben. Kérlek, meséj erről az időszakról!

M.Z.T.: Kezdeként egy bukással indultam, egy szakmai tantárgyból. Elmentem a pótvizsgára, de az sem sikerült.

Mérnök magántanárom segítségével választottam egy másik szakmát, és a következő három évben villanyszerelőnek tanultam. Kiderült, hogy egészen jól megy ez a szakma, sikeresen el is végeztem.

Utána nappali tagozaton szerettem volna két év alatt leérettségizni, de bizonytalan volt, hogy indul-e ilyen osztály. Akkor lett új szakképzési törvény, ami ezt nem engedte, de az iskolában azt mondták, ez még változhat. A külső gyakorlati helyemen viszont döntenem kellett, hogy aláírom-e a szerződést és megyek a munka világába, vagy nem. Aláírtam, és a következő szeptembertől elkezdtem munka mellett esti tagozatra járni, intenzív érettségi felkészítésre.

A munkahelyemen megkérdezték, mi az a diszlexia. Írattak velem egy tesztet, ahol olvasnom kellett, ezt egy mérnökkel azonos idő alatt teljesítettem. Az első hónap végén, amikor lejárt a próbaidőszak, elküldtek a cégtől, de nem mondták meg, hogy miért. Azóta sem tudom.

Rögtön átmentem a nappali tagozatra, és a második év végén sikeresen levizsgáztam. Jelenleg elektronikai technikusnak tanulok.

T. K.: Közben elkezdted dolgozni egy másik helyen. Milyenek a tapasztalataid a munka világában?

M.Z.T.: Nincs nagy tapasztalatom még, de már voltam egy nagy cégnél, igaz, csak a próbaidőszak alatt, utána pedig rögtön elhelyezkedtem egy sokkal kisebb cégnél. Ott harmadik éve dolgozom, mint villanyszerelő, iskolai időszakban heti egy-két alkalommal, szünetek alatt viszont teljes munkaidőben. Már annyira meg van elégedve velem a főnököm, hogy ha őneki hamarabb el kell menni, akkor rám bízta a maradék három embert.

T. K.: Ha visszatekintesz az iskolai éveidre, mi okozott nehézséget számodra?

M.Z.T.: A legszörnyűbb élményeim az általános iskolához kötődnek. Egyes tanárok és gyerekek hozzáállása borzasztó rossz volt, főleg a gyerekeké. Volt kiközösítés, gúnyolódás, néha még verekedés is, főleg azért, mert nem ismerték ezt a problémát.

Az első két évben nem voltak barátaim, így amikor hazamentem, a bátyám PlayStation készülékével kezdtem el játszani. Ez aztán mindennapossá vált, később pedig elkezdtem hobbi szinten foglalkozni a PS-sel, ez megnyugvást jelentett. Szétszereltem, aztán újra összeraktam a konzolokat, gyűjteni kezdtem a lemezeket, készülékeket és kiegészítőket. Nagyon fontos számomra ez a gyűjtemény, vannak különlegességeim is. Igazából a PS sokat adott nekem.

T. K.: Milyen nehézségeid voltak a középiskolás évek során?

M.Z.T.: Nehézségeim főleg az első évben voltak, amikor motorkerékpár-szerelőnek tanultam. Itt is történtek gúnyolódások, verekedések, a szakmai tanároknak pedig magas elvárásai voltak, főleg a tempó okozott nekem gondot. „Kedvenc” mondásom, amit az egyik szakmai tanárom gyakran mondott: „Menj el virágkötőnek!” – ezt nemcsak nekem, hanem másoknak is mondta. Kudarc colt, hogy itt egy bukáson is átestem.

T. K.: Mi jelentett számodra segítséget, könnyebbséget?

M.Z.T.: Nagy segítség nekem a családom, ők mindig biztattak. Bármilyen rossz történt, ők látták benne a jót is. Amikor megbuktam, azt mondták: „megbuktál, igen, de nem kell ezen keseregni”.

A nagymamámnak köszönhetem a történelem szeretetét, mindig történelmi kérdéseket tett fel nekem, amikor találkoztunk, és sokat tanult velem. Ő történész, a középkor a szakterülete – ezt pont nem szeretem, mert folyton ezzel foglalkoztunk.

A másik nagy segítség a mérnök végzettségű magántanárom volt, a család barátja. Ő elektronikából rengeteget korrepetált, és a pályaválasztásban is segített.

T. K.: Milyen tanácsokat adtak a családtagjaid, milyen „útravalót” kaptál tőlük?

M.Z.T.: Az egyik, hogy kövessem a szabályokat, ez nagyon fontos. Aztán, hogy legyek tisztességes, hogy legyek tisztelettudó az idősebbekkel, meg hogy legyek szorgalmas. Mindig azt mondják, hogy kérdezzek, ha valamit nem tudok, kérjek segítséget, ha kell. Ezeket be is tartom.

T. K.: Milyen támogatást kaptál az iskoláidtól?

M.Z.T.: Az egyik a tanárok, illetve a tanárok egy része, akik belátták, hogy nem tudok semmit a szakmáról, ezért reálisak voltak az elvárásaik. Nem dobtak egyből a mély vízbe, hanem olyan egyszerű dolgokkal kezdtek például, hogy honnan jön az áram. Az is segít, amikor egy tanár a saját múltját előhossa, azt hogy milyen munkahelyi tapasztalatai vannak. És a humor, a vidámság, a barátságos hozzáállás.

A legfontosabbak a gyógypedagógusok, pszichológusok, fejlesztő tanárok, akik a képességeimet fejlesztették, a tanulásban is segítettek, meg lelki támaszt is nyújtottak nekem.

T. K.: Mik azok, amiket sikerként könyvelsz el?

M.Z.T.: A legnagyobb sikerem a villanyszerelő szakma megszerzése. Amikor megkaptuk a papírokat a végén, a pontszámokból kiderült, hogy az enyém lett az egyik legjobb eredmény az osztályban, még hozzá úgy, hogy diszkalkuliám van, és nem voltam felmentve a matek osztályozás alól. Persze az érettségim már másik tantárgyat választottam matek helyett, az informatikát, ami közelebb áll hozzám. Idegen nyelv helyett pedig a földrajzot választottam, és mindenből sikeresen levizsgáztam.

A munkahelyemen jól teljesítek, és a munkatársakkal nagyon-nagyon jó a kapcsolatom. Megbíznak bennem, csapatvezetőként is számítanak rám.

Nagy siker még nekem, hogy nem kezelnek félkegyelműként, hanem rendes, normális emberként tekintenek rám.

T. K.: Említetted, hogy a playstation játék sokat adott neked. Ezt hogyan értetted?

M.Z.T.: A PS megmutatta nekem, hogy nemcsak azok a diákok vannak, akik megkeserítik az életem, hanem más is van a világban. Felvetődött bennem, hogy honnan jön ez a játék, és megtudtam, hogy Japánból. Utánanéztam Japán történelmének, kultúrájának, ez a kedvenc országom, remélem, egyszer elmegyek oda. Rájöttem arra, hogy párhuzam van Japán története és az enyém között. A második világháborúban porig alázták őket, tönkrement az ország, mégis sikeres gazdasági teljesítményt hoztak össze. Engem is megannyi megpróbáltatás ért, mégis sikeresen megszereztem a szakmámat, az érettségim, és dolgozom is.

Van egy mondás: „Ha az élet citrommal kínál, csinálj belőle limonádét!” A citrom a sok negatívum, amit kaptam az életem során, de én ebből csináltam egy finom limonádét. Vagy ahogyan egy barátom mondta egyszer: „Ha az élet citrommal kínál, csinálj belőle tequilát!” – de ez már a humor része...